

ชื่อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการและการคืนทุนของสถานีนอนามัยใน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปีงบประมาณ 2543
ผู้เขียน	นายจารึก ปิยะวานุสรณ์
สาขาวิชา	การวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข
ปีการศึกษา	2544

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการและอัตราการคืนทุนของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปีงบประมาณ 2543 จำนวน 11 แห่ง ด้วยการเก็บข้อมูลย้อนหลัง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2542 ถึง 30 กันยายน 2543 จากแหล่งทุติยภูมิ ในมุมมองของผู้ให้บริการ และได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิสำหรับเกณฑ์การจัดสรรต้นทุน

ผลการวิจัยพบว่าสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีต้นทุนทางตรงรวม 9,328,948.14 บาท โดยมีองค์ประกอบของต้นทุน เป็นต้นทุนค่าแรงมากที่สุด เท่ากับ 4,084,000.02 บาท (ร้อยละ 43.78) รองลงมาเป็นค่าวัสดุ เท่ากับ 2,692,543.16 บาท (ร้อยละ 28.86) และค่าลงทุน เท่ากับ 2,552,404.96 บาท (ร้อยละ 27.36) หรือคิดเป็นสัดส่วน ค่าแรง:ค่าลงทุน:ค่าวัสดุ เท่ากับ 43.78: 27.36:28.86 โดยมีต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยบริการจำแนกตามกิจกรรม มากที่สุดเป็นของกิจกรรมทันตสาธารณสุข เท่ากับ 292 บาท รองลงมา คือกิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 234 บาท กิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก เท่ากับ 140 บาท กิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 110 บาท กิจกรรมสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค เท่ากับ 81 บาท กิจกรรมโภชนาการ เท่ากับ 76 บาท กิจกรรมอนามัยโรงเรียน เท่ากับ 56 บาท กิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ 51 บาท และต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุด คือ กิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 26 บาท อัตราการคืนทุนของสถานีนอนามัยในภาพรวม เท่ากับ ร้อยละ 16.82 โดยสถานีนอนามัยหนองธง มีอัตราคืนทุนมากที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 27.18 อัตราการคืนทุนต่อต้นทุนค่าเนินการภาพรวม เท่ากับ ร้อยละ 23.16 โดยสถานีนอนามัยหนองธง มีอัตราการคืนทุนต่อต้นทุนค่าเนินการมากที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 36.28 อัตราการคืนทุนต่อต้นทุนวัสดุของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวม เท่ากับ ร้อยละ 58.29 สถานีนอนามัยทุ่งนารี มีอัตราคืนทุนต่อต้นทุนวัสดุมากที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 85.44 เมื่อพิจารณาอัตราการคืนทุนเฉพาะกิจกรรมการรักษาพยาบาล ต่อต้นทุนทั้งหมดในภาพรวม เท่ากับ ร้อยละ 26.73 โดยสถานีนอนามัยหนองธง มีอัตราคืนทุนดังกล่าวมากที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 42.62 อัตราการคืนทุนต่อต้นทุนค่าเนินการของกิจกรรมรักษาพยาบาลในภาพรวม เท่ากับ ร้อยละ 37.48 โดย

สถานีนามัยหนองรง มีอัตราการคืนทุนดังกล่าวมากที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 57.93 และอัตราการคืนทุนต่อต้นทุนวัสดุกิจกรรมการรักษาพยาบาลในภาพรวม เท่ากับ ร้อยละ 96.68 โดย สถานีอนามัยทุ่งนารี มีอัตราการคืนทุนดังกล่าวมากที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 130.65 หรือ เท่ากับ 1.3 เท่าของต้นทุนค่าวัสดุ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยบริการและอัตราการคืนทุนของสถานีนามัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาวางแผน บริหาร ควบคุมกำกับตัดสินใจ แก้ไขปัญหาระบบบริการสาธารณสุข และจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะควรจัดสรรงบประมาณให้สถานีนามัยและเก็บค่าบริการเพิ่มขึ้นอย่างน้อย เท่ากับ ต้นทุนค่าวัสดุ เพื่อให้สถานีนามัยสามารถพึ่งตนเองได้ทางการเงิน

Thesis Title   Unit Cost Analysis and Cost Recovery of Health Centers in Pa Bon District , Phatthalung Province for The Fiscal Year 2000

Author   Mr. Jaruk Piyavachanusorn

Major Program   Health System Research and Development

Academic Year   2001

Abstract

The objective of this study was to analyze unit cost and rates of cost recovery of 11 health centers in Pa Bon District, Phatthalung Province in the fiscal year 2000. Retrospective data dated from October 1, 1999 to September 30, 2000 were collected from secondary sources. The data were obtained from service providers. Data in perspective were also collected for criteria used in allocating cost from primary data sources.

The results of the research revealed that the total direct cost of health centers in Pa Bon District, Phatthalung Province as a whole was 9,328,948.14 baht. The component with the highest cost was labour cost (4,084,000.02 baht or 43.78%), followed by the materials cost (2,692,543.16 baht or 28.86%), and the capital cost (2,552,404.96 baht or 27.36%), or in proportion of labour cost: capital cost :material cost was 43.78: 27.36: 28.86. The overall average cost per service unit for all health centers as a whole for each type of activities revealed that the highest cost was 292 baht for dental health activities , followed by 234 baht for environmental health, 140 baht for maternal and child health, 110 baht for curative care, 81 baht for immunization activities, 76 baht for nutritional activities, 56 baht for school health activities, 51 baht for family planning activities, and the lowest cost was 26 baht for general communicable disease control activities. The overall average rate of cost recovery for all health centers as a whole was 16.82 percent. Nong Thong Health Center had the highest rate of cost recovery (27.18%). The overall average rate of cost recovery per operational cost for all health centers as whole was 23.16 percent, and Nong Thong Health Center had the highest rate of cost recovery (36.28%). The overall average rate of cost recovery per material cost for all health centers in Pa Bon District, Phatthalung Province as a whole was 58.29 percent, and Thung Nari Health Center had the highest rate of cost recovery (85.44%). The overall rate of full cost recovery for curative care activities for

all health centers as a whole was 26.73 percent, and Nong Thong had the highest rate of cost recovery (42.62%). The overall rate of operating cost recovery per cost of curative care activities for all health centers as a whole was 37.48 percent, and Nong Thong Health Center had the highest rate of operating cost recovery (57.93%). The overall rate of materials cost recovery for curative care activities was 96.68 percent, and Thung Nari Health Center had the highest rate of cost recovery which was 1.3 times the material cost.

The results of this study can be used by administrators as basic data in planning, administrating, controlling, making decisions, and solving problems related to public health services system and allocating resources efficiently. It is recommended that more budgets be allotted to these health centers, and more service fees be collected at least to cover the cost of materials so that these health centers can be financially independent.